

Sygn. akt I UK 348/15

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania J. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Tarnowie
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 czerwca 2016 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 5 lutego 2015 r., sygn. akt III AUa 744/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 5 lutego 2015 r. oddalił apelację J. S., wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 12 marca 2014 r.

Wnioskodawca domagał się przyznania prawa do emerytury. Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 4 września 2013 r. odmówił świadczenia, z uwagi na niespełnienie przesłanek stażowych (wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego oraz okresu pracy w szczególnych warunkach).

Sąd pierwszej instancji ustalił, że według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca wykazał okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 21 lat i 13 dni. Za okresy pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym ojca i brata, czyli od 17.04.1986 r. do 26.03.1990 r. i od 27.03.1990 r. do 9.04.1991 r. nie zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne rolników za wnioskodawcę jako domownika. W świetle powyższych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy uznał, że

odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. nie legitymuje się okresami składkowymi i nieskładkowymi wynoszącymi co najmniej 25 lat, a tym samym nie spełnił wszystkich przesłanek warunkujących przyznanie emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach ujętych w art. 184 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W ocenie Sądu Okręgowego nie było podstaw do doliczenia do stażu ubezpieczeniowego okresu pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym ojca od 17.04.1986 r. do 26.03.1990 r. i w gospodarstwie rolnym brata od 27.03.1990 r. do 9.04.1991 r., ponieważ za te okresy, jak przyznał wnioskodawca, nie zostały opłacone do KRUS składki na jego ubezpieczenie. Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je jak okresy składkowe: 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki, 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia, 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia; jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Zgodnie z obowiązującą w okresie od dnia 1 stycznia 1983 r. do dnia 31 grudnia 1990 r. ustawą z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 24, poz. 133 ze zm.), a dokładniej jej art. 44 ust. 3, obowiązek opłacania składki za domowników powstaje od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym osoby te podjęły pracę w gospodarstwie rolnym, a ustaje z końcem miesiąca kalendarzowego, w którym przestały pracować w gospodarstwie. Obecnie powyższą kwestię reguluje art. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z

2013 r. poz. 1403), po myśli którego składki na ubezpieczenie za każdego ubezpieczonego opłaca rolnik, a obowiązek opłacenia składki powstaje od dnia, w którym powstało ubezpieczenie. Odnosząc powyższe regulacje prawne do okoliczności rozpoznawanej sprawy Sąd Okręgowy wskazał, że okres pracy wnioskodawcy jako domownika w gospodarstwie rolnym, tj. okres od 17.04.1986 r. do 9.04.1991 r., przypadał w całości po dniu 1 stycznia 1983 r., a więc zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, aby można go było zaliczyć jako okres uzupełniający do stażu pracy, konieczne było odprowadzenie za ten okres składek do KRUS w sposób określony w art. 44 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin. Skoro składki nie zostały odprowadzane, co było bezsporne, to wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym 25 letnim okresem składkowym i nieskładkowym.

Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia faktyczne i ocenę prawną dokonaną przez Sąd Okręgowy. W rezultacie uznał, że wnioskodawca nie spełnia wszystkich przesłanek warunkujących przyznanie emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, ujętych w art. 184 i art. 32 ustawy emerytalnej i rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Skargę kasacyjną wywiódł wnioskodawca. Zaskarżył wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie:

- art. 244 § 1 k.p.c. poprzez niedopuszczenie jako dowodu pisma urzędowego zaświadczającego okres składkowy pracy w gospodarstwie domowym,
- art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 Nr 78, poz. 483) poprzez niewłaściwe jego zastosowanie oraz błędną interpretację, a to poprzez uniemożliwienie skarżącemu obrony swoich praw, przez co została wypełniona dyspozycja z art. 398³ § 1 (skarżący nie wskazał o jaki akt prawny chodzi).

- zarządzenie Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. „w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu

Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty” poprzez zignorowanie i niedopuszczenie do okresu ubezpieczenia i pracy w szkodliwych warunkach pracy w budownictwie na stanowisku izolatora

- art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz.U. 1990 Nr 54, poz. 310) poprzez niedopuszczenie dowodu z zeznań świadka, które potwierdziłyby okres pracy w gospodarstwie rolniczym brata skarżącego.

Odwołujący się wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż w jego ocenie istnieją rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zawiera okoliczności świadczących o konieczności jej przyjęcia do rozpoznania merytorycznego.

Można się jedynie domyślać (mimo kilkukrotnego wzywania pełnomocnika wnioskodawcy do uzupełnienia braków środka odwoławczego), że zadeklarowaną przyczynę uzasadniającą przyjęcie skargi wiąże należy powiązać z przesłanką zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wnioskodawca stwierdził, że występują rozbieżności w orzecznictwie. Słabą stroną tego zapatrywania jest jednak to, że ubezpieczony w uzasadnieniu środka odwoławczego nie rozwinął tego wątku, a co więcej praktycznie nie odniósł się do podstawy prawnej, w oparciu o którą doszło do oddalenia apelacji. Oznacza to, że rzeczone rozbieżności orzecznicze nie zostały przez skarżącego wykazane. Nie jest rolą Sądu Najwyższego wyręczać profesjonalnego pełnomocnika w prawidłowym formułowaniu i uzasadnianiu skargi kasacyjnej.

Potrzeba wykładni przepisu prawnego wywołującego rozbieżności w orzecznictwie, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., musi być osadzona w konkretnym stanie faktycznym sprawy. Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami dokonanymi przez sąd drugiej instancji. Oznacza to, że potrzeba wypowiedzenia się przez najwyższą instancję sądowniczą, wprawdzie ma charakter abstrakcyjny,

jednak nie może zostać oderwana od stanu faktycznego przyjętego w konkretnej sprawie. Skoro Sąd pierwszej i drugiej instancji zgodnie przyjął, że w spornych okresach pracy w gospodarstwie rolnym nie opłacono za wnioskodawcę składek, co zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej uniemożliwia doliczenie tego okresu do stażu warunkującego prawo do emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej, to obowiązkiem pełnomocnika skarżącego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. było przedstawienie występujących w orzecznictwie rozbieżności w tym zakresie. Niespełnienie tego obowiązku, oznacza, że twierdzenie autora skargi kasacyjnej jest gołosłowne, a Sąd Najwyższy nie powinien przyjmować skargi do rozpoznania. Założenie to jest tym bardziej uzasadnione, że Sąd drugiej instancji powołał się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, do którego wnioskodawca w skardze nawet się nie odniósł.

W tym stanie rzeczy orzeczono zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. jak w sentencji.